

๗. ขีณาสวอภายนปัญหา ๔๖

พระราชชาตรัสถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของนาคเสน พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงภาสิตแม้พระพุทธพจน์นี้ว่า 'พระอรหันต์ทั้งหลาย ปราศจากความกลัวและความสะดุ้งหวาดหวั่นแล้ว, ภายหลังมา พระขีณาสพห้ำร้อยเห็นช้างชื่อธนपालกะ ในเมืองราชคฤห มาใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ละทิ้งพระชินะผู้ประเสริฐเสีย หลีกไปแล้วยังทศใหญ่ทศน้อย เว้นไว้แต่พระอานนท์เถระองค์เดียว. พระผู้เป็นเจ้าของนาคเสน พระอรหันต์ทั้งหลายเหล่านั้น หลีกไปแล้ว เพราะความกลัว หรือใคร่จะยังพระทศพลให้ล้มด้วยคิดว่า 'พระทศพลจะปรากฏด้วยกรรมของตน' ดังนี้แล้ว จึงหลีกไปแล้ว หรือว่าเป็นผู้ใคร่เพื่อจะเห็นปาฏิหาริย์' ไม่มีอะไรจะเปรียบ และไปบุลย์' ไม่มีอะไรจะเสมอ ของพระตถาคต จึงหลีกไปแล้ว? พระผู้เป็นเจ้าของนาคเสน ถ้าว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้วว่า 'พระอรหันต์ทั้งหลาย ปราศจากความกลัวและความสะดุ้งหวาดหวั่นแล้ว' ดังนี้, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'พระขีณาสพห้ำร้อยเห็นช้างชื่อธนपालกะ ในเมืองราชคฤห มาใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ละทิ้งพระชินะผู้ประเสริฐแล้ว หลีกไปยังทศใหญ่ทศน้อย เว้นไว้แต่พระอานนท์องค์เดียว' ดังนี้ นั้นเป็นผิด. ถ้าว่าพระขีณาสพห้ำร้อยเห็นช้างชื่อธนपालกะ ในเมืองราชคฤห มา ใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ละทิ้งพระชินะประเสริฐแล้ว หลีกไปยังทศใหญ่ทศน้อย เว้นไว้แต่พระอานนท์องค์เดียว, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'พระอรหันต์ทั้งหลายปราศจากความกลัวและความสะดุ้งหวาดหวั่นแล้ว' ดังนี้ แม่นั้นก็ผิด. ปัญหาแม้ทั้งสองเงื่อนมาถึงพระผู้เป็นเจ้าของแล้ว พระผู้เป็นเจ้าของจงขยายให้แจ้งชัดเถิด"

พระเถระเจ้าทูลว่า "ขอถวายพระพร พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงภาสิตพระพุทธพจน์นี้แล้วว่า 'พระอรหันต์ทั้งหลาย ปราศจากความกลัวและความสะดุ้งหวาดหวั่นแล้ว' ดังนี้. พระขีณาสพทั้งหลายห้ำร้อยเห็นช้างชื่อธนपालกะ ในเมืองราชคฤห มาใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วละทิ้งพระชินะผู้ประเสริฐแล้ว หลีกไปยังทศใหญ่ทศน้อย เว้นไว้แต่พระอานนท์องค์เดียว. ก็และความหลีกไปนั้น จะได้หลีกไป เพราะความกลัวก็หาไม่ จะได้หลีกไปแม้เพราะความเป็นผู้ใคร่เพื่อจะยังพระผู้มีพระภาคเจ้าให้ล้มลงก็หาไม่. ก็พระอรหันต์ทั้งหลายพึงกลัว หรือพึงสะดุ้งด้วยเหตุใด เหตุนั้น อันพระอรหันต์ทั้งหลายเลิกถอนเสียแล้ว, เพราะเหตุนั้น พระอรหันต์ทั้งหลายจึงชื่อว่า เป็นผู้ปราศจากความกลัวและความสะดุ้งหวาดหวั่นแล้ว. ขอถวายพระพร แผ่นดินใหญ่ เมื่อสมุทรรและยอดแห่งภูเขา เมื่อชนแม้ชุกอยู่ แม้ทำลายอยู่ แม้ทรงอยู่ ย่อมกลัวหรือ?"

ร. "หาไม่ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า?"

ธ. "เพราะเหตุไร ขอถวายพระพร?"

จ. "มหาปฐวีแผ่นดินใหญ่ ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งด้วยเหตุใด เหตุนั้น ไม่มีแก่แผ่นดินใหญ่ พระผู้เป็นเจ้า."

ก. "ขอถวายพระพร แผ่นดินใหญ่ ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งด้วยเหตุใด เหตุนั้น ไม่มีแก่แผ่นดินใหญ่ ฉันไค, พระอรหันต์ทั้งหลาย ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งด้วยเหตุใด เหตุนั้น ไม่มีแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย ฉันนั้นนั่นเทียว. ขอถวายพระพร ยอดแห่งภูเขา เมื่อชนตัดอยู่ที่ดี เมื่อทำลายอยู่ที่ดี เมื่อยอดเขานั้นตกลงเองก็ดี เมื่อชนเอาไฟเผาก็ดี ย่อมกั้วหรือ?"

จ. "ไม่กั้วเลย พระผู้เป็นเจ้า."

ก. "เพราะเหตุไร ขอถวายพระพร?"

จ. "ยอดแห่งภูเขา ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งด้วยเหตุใด เหตุนั้นย่อมไม่มีแก่ยอดแห่งภูเขา พระผู้เป็นเจ้า."

ก. "ขอถวายพระพร ยอดแห่งภูเขา ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งด้วยเหตุใด เหตุนั้น ย่อมไม่มีแก่ยอดแห่งภูเขา ฉันไค, พระอรหันต์ทั้งหลาย ฟิงกั้วหรือฟิงสะดั่งเพราะเหตุใด เหตุนั้น ไม่มีแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย ฉันนั้นนั่นเทียว; แม้ถ้าว่า ชนทั้งหลายที่นับเนื่องแล้วในหมู่สัตว์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ในแสนโลกธาตุทั้งหลาย ชนทั้งหลายเหล่านั้นแม้ทั้งปวง ฟิงเป็นผู้มีหอกในมือ ล้อมพระอรหันต์องค์หนึ่ง จะกระทำพระอรหันต์นั้นให้สะดั่ง ก็ไม่สามารถจะกระทำได้, ความแปรปรวนเป็นอย่างอื่น แม่น้อยหนึ่งของจิต ของพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่ฟิงมี มีอะไรเป็นเหตุ? ความแปรปรวนเป็นอย่างอื่น แม่น้อยหนึ่งของจิต ของพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่ฟิงมี เพราะพระอรหันต์ทั้งหลาย เป็นผู้ปราศจากเหตุแห่งความกลัวและความสะดั่งแล้ว. เขาก็ ความปริวิตกแห่งจิตได้มีแล้วแก่พระชินาสพทั้งปวงเหล่านั้นอย่างนี้ว่า 'วันนี้ เมื่อพระพุทธเจ้าผู้บวรประเสริฐ ผู้เป็นพุทธ คือพระชินะอันประเสริฐ ได้เข้าไปสู่เมืองอันประเสริฐ ช้างชื่อธนปาลกะจักแห่งที่ถนน ภิกษุผู้อุปัฏฐากจักไม่ละทิ้งพระพุทธเจ้า ผู้เป็นเทพดาลวงเสียดซึ่งเทพดา โดยไม่สงสัย □ ถ้าว่าเราทั้งหลายแม้ทั้งปวง จักไม่ละทิ้งพระผู้มีพระภาคเจ้า คุณของพระอานนทจักไม่ปรากฏ, ความเกิดขึ้นพร้อมแห่งภพในเพราะเหตุนั้นจักไม่มี, อนึ่ง คชสารจักไม่เข้าไปใกล้พระตถาคตนั้นเทียว, เขาเถิด เราทั้งหลายจักหลีกเลี่ยง ความหลีกไปอย่างนี้ จะเป็นอุปายเครื่องพ้นจากเครื่องผูก คือ กิเลสของหมู่ชนอันใหญ่, อนึ่ง คุณของพระอานนทจักเป็นคุณปรากฏแล้ว;' พระอรหันต์ทั้งหลายเหล่านั้น เห็นอานิสงส์อย่างนี้แล้ว จึงหลีกไปยังทิศใหญ่ทิศน้อย."

จ. "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ปัญญาพระผู้เป็นเจ้าจำแนกดีแล้ว ข้อจำแนกปัญหานั้นสมอย่างนั้น, ความกั้วหรือความสะดั่ง ย่อมไม่มีแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย พระอรหันต์ทั้งหลายเหล่านั้น เห็นอานิสงส์แล้ว จึงหลีกไปยังทิศใหญ่และทิศน้อยแล."